

Grootmeester l'Ami

De schaakzomer heeft Nederland veel goeds gebracht. Hoogtepunt was het Europees kampioenschap in Göteborg, waar ons team won met 15 matchpunten uit 9 ontmoetingen. Ter aanvulling enige statistiek. Nederland verloor geen enkele match, won 4x met 2½-1½ (Oekraïne, Armenië, Azerbeidzjan en Polen), 2x met 3-1 (Macedonië en Rusland!) en speelde 3x gelijk (Israël, Frankrijk en Griekenland). En de persoonlijke resultaten? In bordvolgorde: Loek van Wely 4 uit 8, Iwan Sokolov 5 uit 8, Sergej Tiviakov 5 uit 8, Jan Timman 5 uit 7 (de beste) en Erik van den Doel met 3 uit 5. Verder werd Erwin l'Ami in Amsterdam grootmeester. Hij komt uit Woerden en was achtereenvolgens lid van de schaakclubs Woerden, Utrecht, Apeldoorn en HSG. Hij had al twee GM-normen op zak, toen hij in juli in Amsterdam startte, en de glimlach van de geschiedenis, die zweeft boven de boze overleggingen in de schakersharten, bewerkte, dat hij in de laatste ronde tegen de man uit Katar lootte en deze partij moest winnen om aan de 6½ punt te komen, die nodig was voor dat grootmeesterresultaat. Het speelgoed van de grootmeester anno 2005 is niet meer zijn schriftje met eigen vondsten, dat hem op al zijn gangen vergezelt, maar zijn laptop, zijn pc en zijn database. Het Labyrinth werd Rekentuig, de Doolhof Wandelpark met Muis. Daarvan geeft de manier, waarop l'Ami Al-Modiahki bedwong een treffend getuigenis.

Het verhaal begint in de 2e ronde in Wijk aan Zee 2005. Kramnik heeft wit tegen Topalov en ze spelen een van de grote modevarianten. 1. e4, c5 2. Pf3, d6 3. d4, cxd4 4. Pxd4, Pf6 5. Pc3, a6 6. Le3, e6 7. f3, b5 8. g4, h6 9. Dd2, b4 10. Pa4, Pbd7 11. 0-0-0, Pe5. Op dat moment nieuw, maar tot in de finesses voorbereid. Als wit het pionoffer niet aan wil nemen, moet hij 12. b3, Ld7 13. Pb2 doen, waarna zwart met 13. ..., d5 antwoordt. Dat ziet er goed uit voor zwart en daarom nam Kramnik en liet het zich bewijzen. 12. Dxb4, Ld7.

Diagram I: Geen kleinigheid, als je tegen zo'n pionoffer aanloopt. De dreigingen Tb8 en d5 zijn hevig genoeg. Kramnik speelde 13. Pb3 en durfde na 13. ..., Tb8 niet 14. Pb6 spelen, vrezende voor 14. ..., Pc6 15. Da4, Txb6, 16. Lxb6, Dxb6. Toch bood dat na 17. Dxa6 (17. ..., De3+ 18. Pd2) vechtkansen, al zoek je zo'n stelling niet vrijwillig op. Hij - Kramnik - kwam echter op de gedachte 14. Da3? en werd vernietigd: 14. ..., Pxf3 15. h3? (iets beter Lxa6), Pxe4 16. Le2, Pe5 17. The1, Dc7 18. Ld4, Pc6 19. Lc3, d5. Deze beslissende zet kon zwart in alle rust voorbereiden. 20. Pbc5, Da7 en wit gaf het op. Een gruwelijke nederlaag, die voorlopig alle witspelers de lust tot herhaling ontnemt. Groot was dan ook de verbazing, toen Erwin l'Ami in die laatste ronde er opgewekt op inging. Kijk opnieuw naar diagram I, waar Erwin niet Kramniks wanhopige 13. Pb3 speelt, maar zijn dame vrijwillig op het noodlotsveld plaatst. 13. Da3! dus. Op het eerste gezicht de zet van een krankzinnige. Zwart mag kiezen tussen 13. ..., Da5 of 13. ..., d5 en deed (na een uur nadenken!) die laatste zet. Maar wat was er eigenlijk tegen 13. ..., Da5? Het eindspel na 14. Pc3, Dxa3 15. bxa3, d5 staat glorieus voor zwart en 14. b3?, d5 15. Db2, Lxa4 is nog veel erger, nog los van de vraag, of 15. ..., Tb8 niet nog sterker is. De pointe van wits uiterst curieuze vondst is, dat 13. ..., Da5 wordt beantwoord met het stukoffer 14. Pb6! Dan is dameruil ineens goed voor wit (14. ..., Dxa3 15. bxa3, Tb8 16. Pb3, Lb5 17. a4, Lxf1 18. Thxf1 en wit controleert. En als zwart het offer aanneemt, gaat het ook hard. 14. ..., Dxb6 15. Pxe6, Dc6 16. Pxf8, Txf8 17. Txd6, Db7 18. Le2 en wit heeft 3 pionnen voor het stuk, terwijl de zwarte koning voorgoed gekerkerd blijft. Vandaar dat uur. 13. ..., d5 14. Pc5, Dc8 15. b4. Ongetwijfeld nog voorbereid, maar ook 15. Pdb3 komt wellicht in aanmerking. Zwart zal dan 15. ..., dxe4 kunnen doen, waarna zelfs het dameoffer 16. Pxd7, Lxa3 17. Pxe5 in beeld komt, maar niet 17. Pb6, Dc6 (17. ..., Dc3? 18. Ld4 is goed voor wit) 18. Pxa8, Le7 19. Pb6, 0-0 en zwart gaat winnen.

15. ..., Le7. Kritiek was 15. ..., a5 16. Pb5 16. Dc3!. Nu kan wit op 16. ..., a5 het avontuur zoeken met 17. Pdx6 of simpel 17. a3 antwoorden. 16. ..., 0-0 17. Pdx6. Ongetwijfeld heeft zwart dat gezien. 17. ..., Lxe6 18. Dxe5, Lxc5 en gerekend op deze afruiltransactie. 19. Lxc5, Pd7 20. Dd4, Pxc5, met een tevreden zucht? Het eindspel na 21. Dxc5, Dxc5 22. bxc5, dxe4 is immers zeer goed voor zwart en 21. bxc5, dxe4 eveneens.

Diagram II: 21. exd5! Maar deze heeft hij gemist. Ineens slaat het oordeel om: Wit staat gewonnen. Vergeet ook niet, dat een uur nadenken tijd kost, die je later node mist. 21. ..., Td8 22. Dxc5, Dxc5 23. bxc5, Txd5 24. Txd5, Lxd5, 25. Le2, Tc8. Want 25. ..., Lxa2 26. c4, Tb8 27. c6, Tb1+ 28. Kc2, Txb1 29. c7 wint onmiddellijk. 26. a3, Txc5 27. Td1, a5 28. Td4, g5 29. Kd2, Kg7 30. c4, Le6 31. f4, gxf4 32. Txf4, Te5 33. Ld3, Tg5 34. Le2, Tc5 35. Kc3, Te5 36. Kd3, Tc5 37. Lf3, Kf8 38. Td4, Ke7 39. Ld5, Tc8 40. Kc3, Tc7. Tijdcontrole gehaald, maar zijn reddingskansen naderen de nul. Wit wikkelt af naar een toreneindspel met de toren achter de vrijpion. 41. Te4, Kd6 42. Lxe6, fxe6 43. Kd4, Tf7 44. c5+, Kd7 45. h4, Tf3 46. a4, Tf1 47. Ke5, Ke7, 48. Tc4. Doel bereikt. De rest blijft het naspelen waard. 48. ..., Te1+ 49. Kf4, Tf1+ 50. Ke3, Kd7 51. c6+, Kc7 52. Ke4, Th1 53. h5, Te1+ 54. Kf4, Te2 55. Te4, Tf2+ 56. Ke5, TKxc6 57. Kxe6, Kc5 58. Ke5, Tf8.

Diagram III: 59. g5. Leerzaam! Na 59. ..., hxg5 60. Tg4, Th8 61. Tg5, Kb4 62. Tg4+, Kb3 63. Th4 wint wit. 59. ..., Te8+ 60. Kf5, Tf8+ 61. Kg6, hxg5 62. h6, Kd5 63. Tg4, Ke6 64. h7, Tf6 65. Kxg5, Tf8 66. Th4, Th8 67. Kg6 en zwart gaf het na dit hardnekkig verweer op.

Erwin l'Ami is 20 jaar jong. Maar ook 20 jaar oud? De tijd zal het leren.

